

Dotace pomohly Čechům pořídit 100 tisíc tepelných čerpadel. Potřebujeme jich ale násobně víc

12.11.2024 - Kristýna Čermáková | Obnovitelně

Modernizace teplárenství je v plném proudu. Jen v rámci výzvy HEAT již bylo vyčerpáno 80 miliard korun. Na své si ale stále mohou přijít i domácnosti, které mají staré uhelné či plynové kotle. „Dříve jsme podporovali jen výměnu kotlů první a druhé kategorie, od září podporujeme výměnu všech typů uhelných kotlů,“ vysvětlil ministr životního prostředí Petr Hladík (KDU-ČSL) na konferenci Pro moderní Česko začátkem listopadu v Plzni. Nárůst zájmu registruje ministerstvo také u letošní dotace sloužící k výměně plynového kotle za tepelná čerpadla.

Jen za desetiletou dobu trvání Nové zelené úsporám zaměřené na podporu starých kotlů již Hladíkův resort podpořil výměnu stovky tisíc tepelných čerpadel. „Dbáme také na komplexitu, tedy na kombinaci energetických úspor a výměny otopné soustavy. Nejprve je vhodné zateplit obálku domu a pak přichází instalace nového zdroje. Díky zateplení totiž mnohdy stačí nižší výkon instalovaného zdroje,“ dodává Hladík.

„Podporujeme dvě možné alternativy: tepelné čerpadlo, nebo zdroj na biomasu, tedy štěpku, pelety či dřevo,“ vysvětluje Hladík. Většina domácností využije spíše tepelné čerpadlo, jsou ale lokality, kde mají občané snadný přístup ke dřevu a tak ocení alternativní zdroj. Důležité ale je, že se jedná o úspornější zdroje snižující množství emisí oxidu uhličitého.

I proto jsou součástí klimatických cílů Evropské unie, zájem o ně ale postupně klesá, vysvětlovali odborníci na konferenci Pro moderní Česko v Plzni. „Do roku 2030 bychom tu měli mít nainstalováno zhruba 1,2 milionu tepelných čerpadel. To ale se současnou dynamikou trhu není možné stihnout,“ komentuje Vladimír Steiner, ředitel Daikin Airconditioning Central Europe Czech Republic.

•

Psali jsme: Za energie můžete před zimou ušetřit až čtvrtinu. Dodavatelé lákají na výrazné slevy

Klesající poptávku si vysvětluje několika důvody, například snížením dotační politiky a špatnou komunikací se spotřebiteli. Svůj podíl na vznikající nedůvěře k technologii mají také nespolehlivé firmy, které se po velkém boomu tepelných čerpadel v roce 2022 vyrojily a mnohdy nenaplnily závazky zákazníkům.

Ještě před rokem 2022 byla cena za tepelné čerpadlo poměrně vysoká, velký zájem ze strany spotřebitelů a současně obava z nedostatku plynu cenotvorbu vystřelila nahoru. Čerpadla se ale od té doby stala finančně dostupná, větším problémem je proto dnes cena elektřiny oproti ceně plynu, která je až trojnásobná. Dle doporučení Evropské unie by přitom neměla přesahovat její dvojnásobek.

Úspory energií i emisí

Pořízení tepelného čerpadla má totiž smysl nejen ekonomický, ale také ekologický. Snižuje emise o desítky procent oproti jiným zdrojům energie. Mnohdy ale panují obavy, že nedává smysl si ho pořizovat do chladnějších či horských oblastí. V extrémně mrazivé dny totiž svým výkonem budovy nevyhřeje, pokud je (správně) dimenzováno na běžný provoz.

„Tepelná čerpadla jsou schopná zvládat všechny klimatické podmínky, od těch mrazivých po velká tepla, kdy naopak dokáží klimatizovat,“ vysvětluje Hladík. Dodává, že jejich topný faktor (COP) se dlouhodobě pohybuje v poměru 1:3, tedy na jeden kilowatt elektrické energie vyrobí tři kilowatty tepla či chladu.

•

Tip: Bez uhlí se obejdeme i díky tepelným čerpadlům. Česko je v jejich výrobě nenápadná světová velmoc

To v případě tepelných extrémů sice není efektivní, stačí to ale pro středoevropské podnebí, pro které nejsou typické dlouhodobé zimy pod mínus 15 stupňů Celsia. A pokud i taková situace nastane, vyřeší to kombinace s dalším typem vytápění. Ministerstvo podporuje tepelná čerpadla do domácností i pomocí Nové zelené úsporám, od samého začátku dotací částečně zafinancovalo instalaci zhruba sta tisíc zařízení.

Stále jsou tu ale veřejné či historické budovy, na které se někdy zapomíná. Zhruba 45 procent podlahové plochy přitom tvoří budovy ve vlastnictví státu či municipalit. Velmi často jsou nezateplené, protože na to nezbývají finance či není možné rekonstruovat budovu v památkové zóně.

To ale pro některá úsporná opatření nemusí být překážkou. Právě tepelné čerpadlo je totiž možné výkonově nastavit tak, aby historickou budovu dokázalo ekonomicky i ekologicky výhodně i vyhřát. V případě rodinných domů by to nedávalo ekonomický smysl, u památkově chráněných budov je to ale často jediná rozumná a možná investice do ekologičtějšího tepla.

Příležitost pro Česko i Evropu

„Pořád jsou tady ale příležitosti, kterých se můžeme chopit, jakou je třeba zelená transformace,“ uvádí Jan Bureš, hlavní ekonom Patria Finance a ČSOB. Evropa totiž kvůli poklesu zájmu o nové technologie, jako jsou tepelná čerpadla, stále zaostává za Spojenými státy americkými i za Čínou. Kontinent hrál přitom dlouhodobě v inovacích hlavní roli, nyní ale stagnuje.

Některá klíčová odvětví podle Bureše v Evropě zcela chybí, a konkurence zahraničí a její dlouhodobé znalosti nových technologií ty tuzemské výrazně převyšují. „Vidět je to především v moderních odvětví jako jsou IT a technologie, umělá inteligence. Dopadá to i na tradiční odvětví, třeba na automobilový průmysl a elektromobilitu,“ dodává.

„Evropě chybí trh s rizikovým kapitálem, který by jí posouval dál. Neumíme posunout firmu ze startupu někam dál, rozvinout jí. Potřebujeme se přesunout z výroby do vývoje. Potřebujeme zajistit materiály a zdroje, rovné podmínky trhu. Chybí strategické plány pro sektory a koordinace politik,“ komentuje. Kritizuje také nedostatečné urychlování byrokratických postupů.

•

Psali jsme: Hospodářský výbor Stanjurův bič na solárníky ani neodmítl, ani nepodpořil

„Chceme zachovávat stabilitu a předvídatelnost prostředí. V rámci Nové zelené úsporám proto

chceme dál pokračovat s podporou obnovitelných zdrojů. Před rokem jsme představili poprvé možnost nástroje pro fyzické osoby, Oprav dům po babičce, do budoucna se dá předpokládat posun dotací k výhodným půjčkám," dodává Hladík.

Ne všechna práce ale leží na bedrech státu, soukromý sektor musí mít ambice investovat a smýšlet více do dlouhodobého horizontu. Podle Lenky Vaněk, ředitelky úseku inovace a dekarbonizace z ČEZ ESCO tepelná čerpadla znamenají budoucnost výroby tepla. „V Česku je to ale pořád hodně o ekonomice a už ne tolik o ekologii. Přitom je úžasné i to, kolik emisí tepelná čerpadla uspoří," vysvětluje a dodává, že i dodavatel elektřiny jako je ČEZ si uvědomuje, že nejlepší energie je ta, která se nespotřebuje.

<https://www.obnovitelne.cz/clanek/3502/dotace-pomohly-cechum-poridit-100-tisic-tepelnych-cerpadel-potrebuji-jich-ale-nasobne-vic>